

Závěrečný projekt

Téma: Standardy kvality sociálních služeb

Výzkumný problém: Naplňování Standardů kvality sociálních služeb v Domovech pro osoby se zdravotním postižením se zaměřením na standard č.2 Ochrana práv uživatelů.

Výzkumná otázka: Jsou dodržována práva uživatelů v Domovech pro osoby se zdravotním postižením v souladu se Standardy kvality sociálních služeb?

Kvalita sociálních služeb je v současné době jedním z velmi diskutovaných témat ve všech vyspělých zemích světa. V současnosti při poskytování sociálních služeb je kladen důraz na poskytování takových sociálních služeb, které dbají na dodržování lidských práv, respektují svobodnou vůli osob a zajišťují jejich důstojný život a v neposlední řadě směřují k sociálnímu začleňování uživatelů. V lednu 2007 začal v České republice platit nový zákon 108/2006 Sb., v platném znění o sociálních službách, který přinesl změnu systému sociálních služeb. Tato změna se týká poskytovatelů, uživatelů a zřizovatelů sociálních služeb. Nový zákon klade důraz na respekt k základním lidským a občanským právům, oprávněným zájmům a lidské důstojnosti uživatelů sociálních služeb. Vytvořil také lepší podmínky pro jednotlivce tak, aby se každý uživatel mohl sám rozhodnout, jaký typ služby chce využívat a jakou podporu vzhledem ke své nepříznivé sociální situaci bude chtít. Zcela nové jsou pojmy jako například příspěvek na péči, registrace poskytovatelů sociálních služeb, standardy kvality sociálních služeb a některé další. Právě kvalita poskytovaných sociálních služeb je definována ve standardech kvality sociálních služeb, které jsou obsaženy ve vyhlášce 505/2006 Sb., v platném znění.

Cílem výzkumu je zmapovat naplňování Standardů kvality sociálních služeb v Domovech pro osoby se zdravotním postižením, v souladu s novým zákonem o sociálních službách, se zaměřením na ochranu práv osob žijících v těchto domovech.

Hlavní v.o.: Jsou dodržována práva uživatelů v Domovech pro osoby se zdravotním postižením v souladu se Standardy kvality sociálních služeb?

Vedlejší v.o.: Jaká je informovanost personálu o právech uživatelů sociálních služeb?

Je brán ohled na soukromí uživatele?

Mohou uživatelé podávat stížnosti a jakou formou?

Je umožněno uživatelům žít v partnerském vztahu?

Zvolila jsem si kvantitativní výzkumnou strategii z důvodu ověření teorie v praxi (v tomto případě aplikaci nové zákonné normy) a chtěla bych závěry zobecnit na všechny Domovy pro osoby se zdravotním postižením v ČR?.

Hypotézy

H 1: Většina respondentů je seznámena s právy uživatelů sociálních služeb.

H 2: Většina respondentů ví, jakou formou se mohou podávat stížnosti a kdo je zodpovědný za jejich řešení.

H 3: V podmínkách ústavní péče nemají uživatelé možnost rozvoje partnerského života.

H 4: V ústavní péči není prostor pro soukromí uživatele sociálních služeb.

Konceptualizace

H 1: většina respondentů – zaměstnanci Domovů pro osoby se zdravotním postižením
seznámení s právy – respondenti mají prokazatelné znalosti standardu č.2 Ochrana práv uživatelů, jsou schopni je vyjmenovat

H 2: většina respondentů – zaměstnanci Domovů pro osoby se zdravotním postižením
ví jak a komu podávat stížnosti – respondent dokáže správně popsat postup pro podávání stížnosti, ví která osoba je zodpovědná za řešení stížností

H 3: podmínky ústavní péče – materiální zabezpečení zařízení, vztah personálu a ředitelství k uživatelům

nemají možnost rozvoje partnerského života – uživatelům není umožněno společné bydlení v páru, zakazují se vztahy mezi uživateli

H 4: ústavní péče – péče v pobytovém zařízení pro danou skupinu uživatelů

soukromí uživatele – kdy má uživatel čas jen pro sebe, není kontrolován, sděluje o sobě jen informace, které chce

Operacionalizace

H 1: většina respondentů – Jaký je váš věk? Jaké máte vzdělání? Pohlaví?

Seznámení s právy – Prošli respondenti proškolením ohledně standardu č.2? Dokáží vyjmenovat práva?

H 2: většina respondentů – Jaký je váš věk? Jaké máte vzdělání? Pohlaví?

Ví jak a komu podávat stížnosti – Umí jmenovat respondent osobu, u které se stížnost podává?, Ví jestli lze podávat stížnosti anonymně?

H 3: podmínky ústavní péče – Jsou zajištěny materiální podmínky v zařízení?, Jaký postoj má vedení k uživatelům?

Nemají možnost rozvoje partnerského života – Je umožněno uživatelům bydlet v páru?, Mohou navazovat uspokojivé partnerské vztahy dle vlastní volby?

H 4: ústavní péče – Pro koho je zařízení určeno?, Jakého má zřizovatele?

soukromí uživatele – Kolik času tráví uživatelé bez dozoru zaměstnanců?, Mohou uživatelé rozhodnout o sdělování osobních informací?

Výzkumná metoda – standardizovaný dotazník

výzkumná populace – management a personál pracující v přímé péči či výchově v Domovech pro osoby se zdravotním postižením (počítáno s odesláním do 14 zařízení po 80 dotaznících, předpokládaná návratnost je 700 dotazníků)

výzkumný vzorek - management a personál pracující v přímé péči či výchově v DSS Slatiňany (mám soukromé vztahy s tímto zařízením a mohu očekávat vysokou návratnost dotazníků – je počítáno s odesláním 70 dotazníků, z toho návratnost je 55)

Návrh dotazníku (příklady některých otázek)

Dobrý den, jmenuji se Monika Hurtová a jsem studentka navazujícího magisterského studia na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku pro účely výzkumu v mé diplomové práci na téma Zavádění standardů kvality sociálních služeb v Domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Dotazník je anonymní a bude použit pouze pro potřeby mé práce.

Prosím zvolte pouze jednu z nabídnutých možností.

Děkuji Vám za váš čas a spolupráci. S přáním pěkného dne Monika Hurtová

1. Jaké je vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2. Na které pracovní pozici pracujete?

- a) pracovník sociální péče v rodinné buňce
- b) pracovník sociální péče v chráněném bydlení
- c) zdravotní sestra
- d) asistent pedagoga
- e) speciální pedagog
- f) ostatní

3. Mají uživatelé právo podávat stížnosti?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

4. Pořádají se v zařízení schůze, kde mohou uživatelé stížnosti hromadně probírat?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

5. Mohou si uživatelé vybrat svého partnera?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

6. Mohou uživatelé, pokud chtějí bydlet s partnerem/partnerkou společně?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

7. Mají uživatelé možnost si o své sexualitě s někým důvěrně promluvit?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

8. Mohou uživatelé odmítnout jiným osobám přístup do svého pokoje?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

9. Mají uživatelé možnost rozhodovat o tom, jaké informace o nich sděluje personál?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

10. Klepete při vstupu do pokoje uživatelů?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

Myslím si, že při sběru dat, by mohli mít někteří respondenti strach odpovídat z důvodu anonymity. Hlavně v menších zařízeních, kde vedení pozná zaměstnance podle písma, se mohou bát postihu při negativním výsledku dotazníku. Dále věřím, že někteří respondenti odpovědí podle toho jak to má být, i když si sami myslí něco jiného. Což je sice správná odpověď podle legislativy, ale někdy to může odporovat morálním zásadám respondenta. Např. velmi diskutovaná otázka, při zavádění standardů v DSS Slatiňany, byla ohledně vlastních klíčů od pokoje – někteří zaměstnanci namítají, že pro vlastní bezpečí by někteří uživatelé neměli mít klíče (např. uživatelé s epilepsií).

Seznam literatury:

- Domov sociálních služeb Slatiňany [online]. [cit.2009-02-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.dss.cz/>>
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- JOHNOVÁ, M. (ed.). *Standardy kvality sociálních služeb*. Praha: MPSV, 2003. ISBN 80-86552-98-5.
- KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. Praha: TRITON, 2005. ISBN 80-7254-662-7.
- KRUTILOVÁ, D., ČAMSKÝ, P., SEMBDMER, J. *Sociální služby. Tvorba a zavádění Standardů kvality poskytovaných sociálních služeb*. Praha: APSS, 2008. ISBN 978-80-254-

3427-7.

- MICHALÍK, J. *Smluvní vztahy v sociálních službách*. Olomouc: VCIZP – sekce vzdělávání, 2008. ISBN 80-903658-1-7.
- MPSV. *Sociální služby* [online]. Praha: MPSV, 2007. [cit.2009-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/9>>
- MPSV. *Standardy kvality sociálních služeb* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2008. [cit.2008-12-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/5963>>
- MPSV. *Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb.* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2007. [cit.2009-01-16]. Dostupné na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6195/zakon_108_2006.pdf>
- MPSV. *Vyhláška 505/2006 Sb.* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2006. [cit.2009-01-17]. Dostupné na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6196/vyhlaska_505_2006.pdf>
- MÜHLPACHR, P. *Vývoj ústavní péče*. Brno: MU, 2001. ISBN 80-210-2512-3.
- PIPEKOVÁ, J. *Ústavy sociální péče pro osoby s mentálním postižením*. In PIPEKOVÁ, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno : Paido, 2006. ISBN 80-7315-120-0.
- STRAKOVÁ, M., ČERMÁKOVÁ, K. *Standardy kvality sociálních služeb – příručka pro uživatele*. Praha: MPSV, 2008